

Soběšice

Kraj: Plzeňský

Správní obvod: Sušice

Nadmořská výška: 352 m n. m.

Počet obyvatel: 381

Adresa URL: www.sobesice.cz

Okres: Klatovy

GPS souřadnice: 49.207798N, 13.684101E

První pís. zmínka: 1381 (643 let)

PSČ: 342 01

Historie obce Soběšice

Jméno Soběšice mělo ve středověkých písemnostech podobu Sobyeczic, Sobieticze, čili sídlo lidí patřících k Sobatovi, či Sobjetovi.

Soběšice byly odjakživa zemědělskou obcí. První zmínky o ní jsou proto jen strohé. Nejstarší záznamy se datují k roku 1381 - od něj se pak odvozuje letopočet založení obce. Podle úředních zápisů z let 1380 až 1394 držel zdejší dvůr a poddané Karel z Zietossowa (asi z Jetišova), který zemřel a majetek měl připadnout králi, jestliže nikdo neprokáže nárok na dědictví. Po svolání odúmrťe v Sušici 26. března 1381 se přihlásil k majetku Heřman z Radkovic, který dvůr (in Sobyeczic) koupil. Svědek Racek ze Žihobec před místosudím Otíkem z Chrastu dosvědčil, že je to pravda, že ho Heřman drží již rok.

Obec však zcela jistě vznikla mnohem dříve. Podle soudních akt pražské biskupské konsistoře jsou roku 1378 ve sporu o ustanovení faráře v Bukovniku jmenováni jako svědci Bohuslav a Vojtěch ze Soběšic.

Není uvedeno zda jsou odtud rodem, nebo se tak psali podle majetkové držby, či dokonce pouze podle bydliště coby poddaní. Jisté ale je, že obec již existovala, byla pojmem sídla a majetku. Rok založení tudíž sahá hluboko pod 1381, nezachovaly se však bohužel žádné písemnosti o zdejších obyvatelích a skutečný letopočet založení není čím určit a doložit. Soběšice byly od středověku vsí majetkově smíšenou, půda i poddaní nepatřili jednomu feudálovi, nýbrž náleželi pod několikero panství. Výpis z Berní ruly z roku 1654 uvádí soupis půdy a soběšických poddaných. V té době je vlastnili Johanité strakonického, vedeni velmistrem Rudolfem hrabětem Coloredem, dále Johanité z Čimic, náleželi i k panství Žichovickému, v držbě Alžběty z Kolowrat a nakonec i ke statku Bílenickému, patřícímu rytíři Zdeňku Ježovskému z Lub. xxx Obce byla rozdělena na selské dvory (sedláci), zahradníky a domkáře. Postupem let přibývaly malé usedlosti, jejich majitelé vypomáhali na selských gruntech. V zápisech obecních kronik byli zemědělci uváděni jako rustikální (starousedlí), kteří měli za povinnost robotovat na panských polích - tak zvaném dominikálním majetku. Jako panský dvůr hraběte Lamberka ze Žichovic je kronikami uváděno číslo popisné 1 a bývalý ovčín. Soběšice měly také obecní pozemky a pastviny ve výměře 403 ha a 93 ary. Dlouhá léta se o tyto pozemky vedly spory, jak zaznamenala kronika, působily mnohé nevole mezi obyvatelstvem. Spory se táhly téměř půl století. První pokusy o rozdělení obecních pozemků se objevily v roce 1854, ale pro nesoulad názorů se s dělením obecních drah (pastvišť) začalo až v roce 1864 za rychtáře Pelešky (po chalupě Průšky). O účast na parcelování byla požádána Královská komora pro země české v Praze a jejím výnosem ze dne 4. 12. 1872 bylo povoleno pozemky rozdělit mezi zájemce za úhrnný obnos 20 tisíc zlatých, během 20 let je splatit a úroky použít k propěchu ostatních občanů. Ani přes výnos královské komory nebyl spor v obci ukončen a obyvatelé žádali vyslání zemské komise. K samotnému soudu o dělení došlo až v letech 1889-1892. Někteří občané, kteří se zastupitelstvu

postavili na odpor byli dokonce obžalováni a u soudu v Písku uznáni vinnými. Josef Petřík byl odsouzen na 6 neděl vězení, František Bernad na 3 neděle, Josef Uhlík (Kursík) na 3 neděle, Václav Šandara na 3 neděle, Matěj Žejdl na 8 dní. V roce 1894 se mělo přikročit ke konečnému rozdělení, ale Soběšičtí opět nesouhlasili. A tak na drahách pásli sedláci i domkáři a nikdo jim nebránil.

Při sčítání lidí v roce 1910 měly Soběšice 990 obyvatel. Což bylo historické maximum, od té doby se počet lidí trvale žijících v obci snižuje. Živilo se hlavně zemědělstvím. Pěstovali žito, ječmen, vikev, pelušku, čočku a hrách. Z okopanin brambory, zelí, tuřín (jako potravinu i krmivo), pěstoval se i len. Počátkem minulého století se zde i zpracovával a tkalo se z něj sukno. Posledním tkalcem ve vsi byl starý Vojtínek (Bernad).

Obec vlastnila i 75 ha a 92 m² lesů, nejlépe se dařilo smrku, borovici a modřínu. Stromy byly vysázeny i podél silnice vedoucí přes náves. Staletá lípa stála na panském dvoře (čp. 1) před stodolou a byla poražena v roce 1906.

Při sčítání dobytka v roce 1925 bylo v obci 37 koní, 526 kusů hovězího dobytka, 119 ovcí, 66 koz, 186 prasat, 131 králíků, 1485 slepic, 79 kohoutů, 239 husí a 4 krůty. Skutečná čísla byla pravděpodobně vyšší, neboť lidé se při sčítání obávali daní či poplatků a uváděli nižší počty. Včelstev se odhadovalo na 50 úlů. Z řemeslníků zde bylo nejvíce zedníků, truhlářů a kolářů. V roce 1926 jsou uváděni 2 kováři, 3 obchody, 3 obuvníci, 2 krejčí, 1 řezník a 2 tkalci. Dále 4 hostince, 1 filiálka konzumu, 3 mlýny, 2 pily, 1 obchod s vejci a 2 hokyně. Po domácku se vyráběly nejšle čili dřeváky, nůše, košíky, kosišťata, hrábě, ošatky na chleba. Na Parýzku se vyrábělo cementové zboží, u silnice za novou školou stávala cihelna.

Zedníci a stavební dělníci dělali u různých firem zejména v Plzni. Pěšky chodili v neděli odpoledne do Žichovic na vlak a pěšky se po týdnu vraceli. Ženy, které zůstaly doma s dětmi, musely hospodařit na polích. V zimě chodily do lesů party drvařů na práci, kterou nazývali panskou robotou, neboť místo platu dostávali chvojí, vršky stromů a pařezy. Ženy domkářů a nemajetných jezdily do řepných krajů na pletí a okopávání cukrovky. Za sezónu si vydělaly 500 Kčs i více. Na podzim se jezdilo i s dětmi do okolí Žatce na česání chmele. Za Rakouska chodili Soběšičtí na chmel údajně i do Bavorska a to pěšky. Dnes lesnatý vrch Hořice stojící uprostřed obce býval holý (fotografie v rubrice Fotky z archivů). Jako první se přičinil o jeho osázení stromy učitel Šafařík a v této snaze pak pokračovaly i další generace. Někteří občané zjistili, že vápenec z Hořice lze pálením zpracovat na vápno a postavili na severním okraji kopce lom a provizorní pec. Vápno bylo údajně velmi kvalitní. Hlavním organizátorem těchto pokusů byl občan Řehoř. Kvůli nedostatku financí, nedokonalosti pece i nepochopení některých podílníků, nakonec s pálením přestali. V souvislosti s těžbou vápence se objevily i zprávy o úmyslu vybudovat odbočku železnice do Soběšic a těžit vápenec průmyslově. Z plánů naštěstí sešlo. Až neuvěřitelně zní dneska fakt, že v obci byly tři hudební kapely a ob číslo v chalupě muzikant. Posledním kapelníkem ve vsi byl Karel Kroupa, který měl díky své proslulé kapele přezdívku soběšický Kmoch. Mnoho občanů, které neuživilo zemědělství, odjíždělo za prací k cirkusům do cizích zemí.

Zastupitelé v první polovině 20. století se příliš nepřičinili o rozvoj vesnice. Panovala mezi nimi určitá sobeckost a zášť. Mimo postavení nové školní budovy v roce 1911, nezaznamenala obec výrazné zvelebení, ačkoli měla poměrně velké příjmy z obecních lesů. Vždy když byl podán někým návrh na vybudování něčeho nového, našel se jiný radní, který protestoval, aby snížil prestiž konkurenta a zachoval si svoji. Například připojení Soběšic na elektrickou síť bylo navrženo již v roce 1937,

slavnostní rozsvícení obce se však konalo až v roce 1949. Podle zápisů obecního zastupitelstva podobným způsobem skončily i návrhy na zavedení vodovodu, který měl zmírnit nouzi o vodu, kterou obec trpěla, návrh na kanalizaci a další.

Popisovat historické události obce v posledních 50 letech je obtížné, protože publikace z roku 1981, z níž vycházím, je pochopitelně ovlivněna dobou svého vzniku a hodnotí toto období nekriticky. Na druhou stranu ale myslím, že by bylo nehistorické posuzovat minulé události opačně jednostranným pohledem bez vnímání dobových souvislostí. Období tak zvaného reálného socialismu bylo bezpochyby dobou nesvobody a páchání křivd, na venkově zejména při kolektivizaci, pro soběšické občany bylo přesto časem zlepšení životních podmínek. A protože není smyslem těchto stránek politicky hodnotit to, co se stalo, omezím se na suché zachycení faktů.

Koncem 40. let začala fungovat provozovna občana Benady na zpracování lesních plodin. Byl to první náznak průmyslové výroby v Soběšicích. Později se stala součástí potravinářského podniku Mykoprodukta. Dnes již nefunguje.

V roce 1952 založil přípravný výbor (jeho předsedou byl Jan Harant, místopředsedou František Blatský) s 10 přihláškami Jednotné zemědělské družstvo. Hospodařit začalo jen na 52 hektarech (v té době bylo v obci 760 ha půdy). Prvním předsedou JZD se stal Josef Dryje. V roce 1957 vstupují do družstva další, značná část obyvatel však stále hospodaří soukromě. V roce 1960 se JZD Soběšice sloučilo s JZD Damič, v roce 1962 s JZD Bukovník a v roce 1963 s JZD Mačice. Mimo družstvo v tu dobu hospodařilo 42 soukromých zemědělců soběšických, damíčských 11. V roce 1972 byl politickým a ekonomickým tlakem státu donucen vstoupit do družstva zbytek soukromníků, celkem s 220 hektary půdy. Po listopadu 1989 se JZD Stráž Soběšice transformovalo na Obchodní družstvo Soběšice.

V roce 1973 bylo postaveno na místě zbouraného hostince U Motlů kulturní zařízení se sálem a restaurací. V roce 1974 byl vybudován obecní vodovod.

